

MEMORIJALNI MUZEJ SPOMEN-PODRUČJA JASENOVAC

IZVJEŠĆE O RADU ZA 2017. GODINU

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.1. Kupnja

Kupljeni su originalni bonovi za hranu zatočenika Milenka Ristića iz logora Jasenovac. Radi se o ukupno 12 bonova od siječnja do prosinca 1942. godine što je jedinstven primjerak tolikog broja logorskih bonova jednog zatočenika.

1.3. Darovanje

- Crtež (dječji crtež) iz Jasenovca koji je darovao memorijal Westerbork iz Nizozemske. Crtež je pronašao i sačuvao pripadnik nizozemskog bataljuna UNPROFOR-a. Crtež je pronađen prilikom obilaska Spomen područja Jasenovac 1992. godine.
- Video zapisi o stanju JUSP Jasenovac za vrijeme Domovinskog rata koji je darovao memorijal Westerbork. Snimka je nastala 1992. godine, a snimila ju je nizozemska televizija.
- Digitalna građa – skenovi fotografija zatočenika Josipa Fučeka.
- Logorske dopisne karte zatočenika Jakoba Dresnera.
- Kopija uredovne potvrde 1. UOZ Jasenovac o puštanju zatočenika Đure Kuruca iz logora.
- Originalni dokumenti zatočenika Đure Wolfa (fotografije, domovnica, krsni list, vojnička isprava, porezna knjižica, osmrtnica, odluka o proglašenju umrlim, spomenica Sabora NR Hrvatske, rješenje NO Zagreba).
- Elektromotor koji je korišten u vrijeme postojanja logora, poklon stanovnika Jasenovca

1.7. Ostalo

Tijekom druge polovice 2017. godine, kustosica Andriana Benčić provodila je istraživanje u Hrvatskom državnom arhivu (HDA) u cilju istraživanja rada Komisije za rat i poraće 1991.-1999. te rasvjetljavanja rada i odnosa te Komisije prema žrtvama Jasenovca. Rezultati istraživanja bit će objavljeni u znanstvenom članku te spomenuti u zborniku "Jasenovac – manipulacije, kontroverze i povijesni revizionizam".

Tijekom prve i druge polovice 2017. godine viši kustos Đorđe Mihovilović u dva navrata je provodio istraživanja u Arhivu Bosne i Hercegovine, Historijskom muzeju BiH, Muzeju grada Sarajeva, Historijskom arhivu Sarajevo i Jevrejskoj općini Sarajevo s ciljem pronalaženja podataka o radnicima željezničke Radionice Sarajevo (RO „Vaso Miskin Crni“) koji su stradali u ustaškim logorima u Jasenovcu i Staroj Gradišci. Tom prilikom prikupljena je opsežna građa osobnog karaktera. U Historijskom arhivu Sarajevo snimljeno je oko 2000 dokumenata iz fonda Ž-330. U tom fondu se nalazi oko 150 osobnih dosjea radnika koji su raspršeni u oko 900 kutija građe. U Arhivu Bosne i Hercegovine u fondu ZKUZ pronađene su izjave 70-ak svjedoka koje su vezane za stradanje i sudbinu pojedinih radnika. U Historijskom muzeju BiH pronađena je nesređena građa bivšeg tvorničkog muzeja tvornice Vaso Miskin Crni iz koje je izdvojena i snimljena sva zanimljiva građa. Svi presnimci građe obrađeni su i ispisani te će biti uklopljeni u arhiv Spomen-područja Jasenovac, a temeljem istraživanja tijekom 2018. godine planirana je realizacija izložbe „Sarajevski vlak bez voznog reda“ (u suradnji s Historijskim muzejem BiH) i izdavanje knjige „Željezničari u koncentracijskom logoru Jasenovac, knjiga II, Radionica Sarajevo Hrvatskih državnih željeznica“ koja će obuhvatiti oko 160 biografija stradalih radnika te tvornice.

Tijekom 2017. godine ravnatelj Ivo Pejaković, viši kustos Đorđe Mihovilović i kustosica Andriana Benčić vršili su uvide u arhivsku građu i realizirali sastanke u cilju pronalaženja mogućnosti za dodatna istraživanja vezana za projekt Poimeničnog popisa žrtava koncentracijskog logora Jasenovac. Početkom godine uz posredovanje Ministarstva kulture RH u Zagrebu je održan sastanak ravnatelja Pejakovića i višeg kustosa Mihovilovića s predstavnicima Ministarstva uprave RH gdje je iznijet zahtjev o ostvarivanju prava u matice umrlih, vjenčanih i rođenih s ciljem sređivanja podataka u popisu. Također početkom godine Andriana Benčić i Đorđe Mihovilović održali su sastanak s znanstvenicima i ravnateljicom Hrvatskog instituta za povijest u vezi mogućeg korištenja podataka o žrtvama logora

Jasenovac iz baze žrtava Instituta. Krajem 2017. godine Ivo Pejaković i Đorđe Mihovilović boravili su u Beogradu gdje su u Arhivu Jugoslavije izvršili uvid u uzorke popisnih lista iz Popisa žrtava Drugog svjetskog rata iz 1964. godine koje se čuvaju u fondu Komisije za popis žrtava rata. Tom prigodom presnimljene su popisne liste za žrtve i stradalnike za nekoliko naselja sa područja bivše općine Nova Gradiška.

Tijekom 2017. godine viši kustos Mihovilović u više navrata je u Zagrebu vršio istraživanja u Hrvatskom državnom arhivu, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici i Hrvatskom željezničkom muzeju u cilju prikupljanja podataka o radnicima TŽV Janko Gredelj. Isto tako stupio je u kontakt s više članova obitelji žrtava logora koje je u više navrata obilazio u njihovim domovima u Zagrebu i okolici s ciljem prikupljanja građe i podataka o osobama. Rezultati istraživanja objavljeni su krajem 2017. godine u knjizi „Željezničari u koncentracijskom logoru Jasenovac, knjiga I, Radionica Zagreb Hrvatskih državnih željeznica“

2. ZAŠTITA

2.4. Ostalo

U sklopu Spomen područja Jasenovac nalazi se i zgrada Kule u Staroj Gradišci. 2017. godine nastavljen je rad na prikupljanju i izradi dokumentacije koja je potrebna za izvršenje sanacija objekta. Gradski muzej iz Nove Gradiške je nastavio s arheološkim radovima na navedenom lokalitetu.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

- Zbirka predmeta: U računalni program M++ do sada je upisano 3044 predmeta (voditelj zbirke: Martina Barešić). Do ove godine, voditelj zbirke bio je kustos Ivo Pejaković. Prelaskom Ive Pejakovića na funkciju ravnatelja, nova voditeljica zbirke postala je kustosica-pripravnicica Martina Barešić.
- Zbirka dokumenata: Ukupno 888 upisa (računalno, u programu M++). (voditelj zbirke: Andriana Benčić)

- Zbirka fotografija: Fotografije se većim dijelom čuvaju u posebnim beskiselinim košuljicama sukladno propisanim uvjetima, te unutar zadanih standarda dopuštene temperature i vlage. U programu M++ dosada je upisano 1760 fotografija. (voditelj zbirke: Đorđe Mihovilović)
- Donacija Bogdana Bogdanovića: Ukupno 282 upisa (računalno, u programu M++). Zbirka je inventirana u potpunosti. (voditelj zbirke: Andriana Benčić)

3.8. Stručni arhiv

Stručni arhiv sadržava kopije dokumenata iz drugih arhiva i muzeja. Radi se najvećim dijelom o građi Hrvatskog državnog arhiva i Vojnoistorijskog arhiva iz Beograda koja je još sredinom 1980-ih godina kopirana u tadašnjem Arhivu Hrvatske i kao nesređena pohranjena u Memorijalnom muzeju Jasenovac. Uz to dio dokumenata prikupljen je novim istraživanjima u HDA u Zagrebu i arhivskim i muzejskim ustanovama u BiH i Srbiji. (voditelj arhiva: Đorđe Mihovilović)

Arhivirani su dokumenti, odnosno kopije dokumenata iz drugih arhiva i muzeja i uneseni u muzejski arhiv pod inventurnom oznakom A-SPJ. Ukupno je u 2017. godini obrađeno 50 registara, odnosno 2864 dokumenta (inventirala: Martina Barešić)

3.9. Ostalo

- Sekundarna dokumentacija – Fond digitalnih i magnetskih zapisa: ukupno 418 upisa (računalno, u programu S++). (inventirala Ines Sogonić)
- Sekundarna dokumentacija – Press Clipping: ukupno 11013 upisa (računalno, u programu Microsoft Word), od toga 2048 u 2017. godini. (inventirala Ines Sogonić)
- Sekundarna dokumentacija – Dokumenti: Sjećanja zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška: ukupno 864 sjećanja. (inventirala Ines Sogonić)
- Digitalizacija muzejske građe – Zbirka predmeta: u 2017. godini fotografirano je 1650 predmeta iz zbirke. (fotografirala Martina Barešić)
- Indeks zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška (baza podataka koja upućuje na podatke o pojedinom zatočeniku u muzejskim zbirkama, sekundarnoj dokumentaciji i memoarskoj literaturi) – ukupno 10328 zapisa.

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

Prikupljeno je (kupnjom, donacijama, muzejskim izdanjima) 89 novih knjiga.

4.2. Stručna obrada knjižničnog fonda

Sve prikupljene knjige inventirane su u Inventarnu knjigu knjižnice. (inventirala Ines Sogonić)

4.4. Služba i usluge za korisnike

Tijekom 2017. godine usluge knjižnice koristilo je 5 vanjskih korisnika.

6. STRUČNI RAD

6.5. Posudbe i davanje na uvid

Zahtjev za ostvarivanje uvida u građu te snimanje na prostoru Spomen područja Jasenovac zatražilo je tijekom 2017. godine ukupno 20 korisnika.

Na osnovu ugovora potpisanog 2016. godine s Kućom europske povijesti iz Bruxellesa, za potrebe stalnog postava muzeja posuđen je predmet Oznaka za Židove iz zbirke predmeta (745:JSV 3044/16 P)

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

Kustosica Andriana Benčić održala je izlaganje pod nazivom „The Battle of Holocaust and Communist Memories in Croatia: Jasenovac and Bleiburg Contested War Heritage and Archaeological Challenges“ na konferenciji „Building Bridges - 23rd Annual Meeting of the European Association of Archaeologists“ održanoj u Maastrichtu od 30. kolovoza do 3. rujna 2017. godine.

Kustosica Andriana Benčić održala je izlaganje pod nazivom „Jasenovac Conflicted and Contested Heritage of War and How to Present It?: Accomplishments and Challenges“, na

plenarnom zasjedanju IHRA Geneva Plenary Meeting održanom u Genevi od 25. do 29. lipnja 2017. godine.

Kustosica Andriana Benčić održala je izlaganje pod nazivom „Jasenovac: A Past that Does Not Pass. The Presence of Jasenovac in National and European Politics of Memory“ u sklopu postdoktorske istraživačke stipendije u Yad Vashem International Institute for Holocaust Research u Jeruzalemu 25. svibnja 2017. godine.

U organizaciji CDEC Foundation na Sveučilištu u Trstu 5. i 6. travnja 2017. godine održan je seminar pod nazivom „Holokaust u jugoistočnoj Europi – izvori i traganje za imenima žrtava“. Na seminaru su sudjelovali predstavnici različitih organizacija koje se bave prikupljanjem podataka o žrtvama holokausta iz Grčke, Italije, Njemačke, Hrvatske, Austrije, Bosne i Hercegovine i Srbije. Iz Republike Hrvatske na seminaru su sudjelovali predstavnici Javne ustanove Spomen područje Jasenovac (Đorđe Mihovilović) i Židovske općine iz Zagreba koji su s kolegama iz navedenih zemalja razmjenili iskustva vezana za metodologiju rada na prikupljanju podataka i razgovarali o problemima s kojima se stručnjaci susreću prilikom prikupljanja i obrade podataka.

Od 4. do 6. listopada 2017. godine u Berlinu je održana konferencija „Drugi svjetski rat u Jugoistočnoj Europi“ (The Second World War in Southeastern Europe). Konferenciju je organizirao dokumentacijski centar Topografija terora (Topographie des Terrors) zajedno s partnerima. Cilj konferencije je bio da se prikažu najnovija istraživanja vezana za razdoblje Drugog svjetskog rata na području Jugoistočne Europe. Program je uključivao dvije javne rasprave i četiri panel diskusije s pozvanim sudionicima. Na konferenciji se raspravljalo o lokalnim specifičnostima, ali i o značaju tih događaja za kontekst europske kulture sjećanja. Na panel diskusiji pod nazivom „Sjećanje, amnezija, skrivanje: prenošenje znanja o ratovima (Remembrance, Amnesia, Obfuscation: Communicating Wars)“ sudjelovao je i ravnatelj Spomen područja Jasenovac, Ivo Pejaković s izlaganjem Brojanje i prebrojavanje žrtava (Counting and Recounting the Victims).

6.8. Stručno usavršavanje

Memory Lab, transeuropska platforma za povezivanje muzeja, memorijala i nevladinih organizacija koje se bave proučavanjem povijesti i kulture sjećanja i ove je godine, po osmi

put zaredom, organizirala posjet jednoj europskoj državi. Za svoje ovogodišnje stručno putovanje odabrana je Španjolska u razdoblju od 17. do 23. rujna 2017. godine. Na stručnom putovanju Spomen područje Jasenovac je predstavljao ravnatelj Ivo Pejaković. Tijekom petodnevnog boravka sudionici su posjetili mjesta sjećanja vezana za Španjolski građanski rat kao što su kampus sveučilišta u Madridu na području kojeg su vođene borbe za vrijeme Španjolskog građanskog rata, Dolinu palih, ruševina grada Belchite, mjesta sjećanja u Barceloni, Muzej progonstva u La Jonqueri te memorijal Rivesaltes (Francuska).

Ravnatelj Ivo Pejaković sudjelovao je na seminaru pod nazivom „Povijest kao aktivističko polje“. Seminar je održan u Sarajevu od 13. do 16. listopada 2017. godine u organizaciji Centra za nenasilnu akciju. Ideja seminaru je bila da se kroz dijaloški krug otvori rasprava i razmjena iskustava o zloupotrebi povijesti u političke svrhe, o mogućnosti pozitivne uloge povijesti u konstruktivnom suočavanju s prošlošću te o mogućnosti korištenja povijesne znanosti kao alata u procesu stvaranja odgovornog demokratskog društva.

Kustosica Andriana Benčić položila je 5. prosinca 2017. godine stručni ispit za kustose s ocjenom izvrstan. U sklopu pismenog dijela stručnog ispita predala je rad naslova "Kako prezentirati ono što se ne smije ponoviti?: muzejski postav Spomen područja Jasenovac kao izazov muzeologije“, pod mentorstvom dr. sc. Žarke Vujić, red. prof. Rad je, uz minimalne dorade i prilagodbe zahtjevima časopisa, poslan na razmatranje za objavu u časopis Polemos: interdisciplinarni časopis za istraživanje rata i mira.

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

Djelatnici JUSP Jasenovac (Ivo Pejaković, Đorđe Mihovilović i Andriana Benčić) odgovorili su tijekom 2017. godine na 44 upita stranaka vezanih za bazu podataka s imenima žrtava Koncentracijskog logora Jasenovac. Temeljem ostvarenih kontakata izvršene su izmjene i dopune podataka o žrtvama. Većina upita i kontakata ostvoreni su putem elektroničke pošte.

Tijekom 2017. godine nastavljeni su kontakti s kolegom Draženom Ernečićem iz Muzeja grada Koprivnice i znanstvenikom dr. sc. Zdravkom Dizdarom na njihovom projektu o povijesti ustaškog logora Danica u Koprivnici. Viši kustos Mihovilović i kustosica Sogonić pripremili su i izdvojili svu građu koja se u Spomen-području Jasenovac odnosi na logor

Danica. Navedena građa korištena je za izradu knjige Zdravka Dizdara „Logor Danica u Koprivnici 1941-1942., knjiga I“ koja je krajem 2017. godine objavljena u Koprivnici.

6.12. Informatički poslovi muzeja

Vijesti na web-stranici ustanove: <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=5027>
(uređuje Ines Sogonić; tijekom 2017. godine dodano je 26 vijesti)

Facebook-stranica ustanove: <https://www.facebook.com/JasenovacMemorialSite> (uređuje Ines Sogonić)

6.13. Ostalo

Poimenični popis žrtava Koncentracijskog logora Jasenovac (baza podataka s podacima o žrtvama logora) – evidentirano ukupno 83.834 žrtava (Đorđe Mihovilović)

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Tema i nositelj projekta

Kustisica dr. Andriana Benčić tijekom 2017. bila je zaposlena je kao postdoktorski istraživač na projektu iC-ACCESS na Sveučilištu u Amsterdamu, gdje predstavlja JUSP Jasenovac. Institucija JUSP Jasenovac također je partner na projektu Accessing Campscapes: Inclusive Strategies for Using European Conflicted Heritage (iC-ACCESS). Projekt iC-ACCESS obuhvaća paneuropski konzorcij predvođen profesorom dr. Robom van der Laarsom (Sveučilištu u Amsterdamu), a nagrađen je sa 1,2 milijuna eura na udruženom istraživačkom pozivu „Uporabe prošlosti“ kojeg je raspisala HERA (Humanities in the European Research Area). iC-ACCESS jedan je od 18 nagrađenih projekata od ukupno 615 projekata koji su aplicirali na ovom pozivu. Radi se o kolaborativnom europskom projektu na kojem sudjeluje 6 sveučilišta, iz Nizozemske, Engleske, Njemačke, Češke, Norveške i Španjolske, te uz Jasenovac, surađuje još šest memorijala: Westerbork, Bergen-Belsen, Treblinka, Falstad, Lety i Jáchymov.

7.2. Publicirani radovi

- Dr. sc. Andriana Benčić: „Jasenovac and the Persistence of Memory“ u *Accessing Campscapes: Inclusive Strategies for Using European Conflicted Heritage*, **2** (2017), Autumn 2017; 42-51 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)
- Dr. sc. Andriana Benčić: „Osobna sjećanja sudionika i sudionica Domovinskog rata“ u *Društvena istraživanja*, **26** (2017), 3; 341-362. doi:10.5559/di.26.3.02 (međunarodna recenzija, članak, znanstveni)
- Dr. sc. Andriana Benčić: „Ratno naslijeđe i muzejski postav koncentracijskog logora Jasenovac kao izazov muzeologije“ u *Polemos: časopis za interdisciplinarna istraživanja rata i mira* (poslano u prosincu 2017., u postupku recenzije)

7.3. Znanstveno usavršavanje (magisterij, doktorat)

Kustosica dr. Andriana Benčić boravila je na poslijedoktorskoj istraživačkoj stipendiji u istraživačkom centru (International Institute for Holocaust Research) muzeja Yad Vashem, u Jeruzalemu od 1. ožujka do 1. lipnja 2017. godine s projektom naslova „Jasenovac: A Past that Does Not Pass. The Presence of Jasenovac in National and European Politics of Memory“.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

GOSTUJUĆE IZLOŽBE U SPOMEN PODRUČJU JASENOVAC

U povodu komemorativne svečanosti u Jasenovcu je 18. travnja 2017. postavljena izložba „Tragovima naših komšija: Jevreji u Bosni i Hercegovini i holokaust“ autora Anise Hasanhodžić i Rifeta Rustemovića. Izložba je rezultat istraživačkog projekta Akademije znanosti Republike Austrije, financiran od strane Europske unije u programu „Europa za građane“, te Ministarstva za obrazovanje, umjetnost i kulturu Republike Austrije, trajao je u periodu od 2013. do 2015. godine. Projekt je za cilj imao oživljavanje i očuvanje židovske prošlosti Bosne i Hercegovine. Materijalno i nematerijalno židovsko naslijeđe u gradovima Bosne i Hercegovine koje je, tijekom holokausta, u najvećoj mjeri nepovratno uništeno, a potom izbrisano iz povijesti i kulturalnog pamćenja, bilo je predmetom istraživanja.

Aktivnosti projekta bile su usmjerene na to da se kroz promatranje prošlosti, sadašnjosti i moguće budućnosti objedine sjećanja na bosanskohercegovačke Židove kroz prizmu

multikulturalizma, zajedničkog života i europskih vrijednosti, te da se ona predstave lokalnoj i međunarodnoj javnosti, s namjerom da se, uz obnavljanje sjećanja na žrtve holokausta, društvo ujedno pouči lekcijama potrebnim za bolju budućnost

Kako je najveći broj bosanskohercegovačkih Židova stradao u sistemu ustaškog koncentracijskog logora Jasenovac ovogodišnja komemoracija bila je izuzetna prilika da se ova tema približi posjetiteljima Spomen-područja.

Suradnja Đorđa Mihovilovića s autorima izložbe rezultirala je dogovorom da se, nakon u BiH i Austriji, izložba prikaže i u Hrvatskoj.

GOSTUJUĆE IZLOŽBE KUSTOSA SPOMEN PODRUČJA JASENOVAC NA DRUGIM LOKACIJAMA

Pošta iz koncentracijskih logora Jasenovac i Stara Gradiška

Ekonomska i turistička škola Daruvar

27. siječnja 2017. - 3. veljače 2017.

Autor stručne koncepcije: Maja Kućan

Autor likovnog postava (grafičko uređenje plakata): Maja Halapija

Opseg: 12 roll-up plakata

Web adresa: <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=8140>

Vrsta: povijesna, samostalna, pokretna

Tema: izbor iz pisama i dopisnih karata koje su slali i primali zatočeni koncentracijskih logora Jasenovac i Stara Gradiška

Korisnici: učenici i nastavnici Ekonomske i turističke škole Daruvar

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

Đorđe Mihovilović: „Željezničari u koncentracijskom logoru Jasenovac, knjiga I, Radionica Zagreb Hrvatskih državnih željeznica“ (knjiga, 399 stranica)

Između 1941. i 1945. godine deseci tisuća osoba bile su zatočene i pogubljene u koncentracijskim logorima ustaškog režima. 78 radnika Radionice Zagreb Hrvatskih državnih željeznica prošlo je kroz logore u Jasenovcu i Staroj Gradišci. Njih 46 bilo je umoreno.

Ova knjiga posvećena je tim pojedincima, osobama većinom hrvatske nacionalnosti koje su kao komunisti, skojevci i oponenti ustaškom režimu rad u Željezničkoj radionici zamijenili

svakodnevicom surovog logorskog života. Između 1961. i 1992. godine na zagrebačkom Trnju postojao je Muzej rada i borbe. Bio je dijelom Tvornice željezničkih vozila „Janko Gredelj“, nekadašnje Radionice Zagreb Hrvatskih državnih željeznica. Muzej su otvorili radnici Tvornice i posvetili ga povijesti rada i proizvodnje Tvornice, borbi za radnička prava i stradalim radnicima od strane ustaškog režima. Tvornički muzej zatvoren je 1992. godine, a prikupljena građa danas se čuva u Hrvatskom željezničkom muzeju. Od 2014. godine trajala je suradnja JUSP Jasenovac i HŽM-a na istraživanju građe iz nekadašnjeg tvorničkog Muzeja i pronalaženju zapisa koji potvrđuju ili opovrgavaju priču o sudbinama onih koji su stradali između 1941. i 1945. i onih koji su ih se sjećali između 1961. i 1992.

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

Andriana Benčić:

Tijekom 2017. godine Andriana Benčić vodila je 11 grupa po muzejskom postavu, spomeničkom prostoru i obrazovnoj radionici: 2 vodstva istraživačkog tima iz Nizozemske i Engleske (iC-ACCESS), 3 grupe studenata (iz Srbije, Njemačke i Bosne i Hercegovine), dvije srednje škole (iz Velike Britanije i Italije), vodstvo sveučilišne profesorice sa Filozofskog fakulteta u Zagrebu i dvoje sveučilišnih profesora iz SAD-a, vodstvo predstavnika veleposlanstva SAD-a i dva pojedinačna vodstva (iz Izraela i Hrvatske).

Ines Sogonić:

Tijekom 2017. godine Ines Sogonić vodila je 30 grupa po muzejskom postavu, spomeničkom prostoru i obrazovnoj radionici: dvije osnovne škole (OŠ Popovača i OŠ Livada iz Ljubljane), tri srednje škole (dvije iz Italije i jedna iz Hong Konga), osam grupa studenata (četiri sveučilišta iz SAD-a, dva iz Švicarske, jedno iz Kanade i Njemačke), dvije grupe profesora povijesti (iz Švicarske i Italije), 14 pojedinačnih ili grupnih vodstava posjetitelja iz Hrvatske, SAD-a, Izraela, Švedske i Srbije, vodstvo finskog veleposlanika u Republici Hrvatskoj.

Martina Barešić:

Tijekom 2017. godine Martina Barešić vodila je 7 grupa po muzejskom postavu, spomeničkom prostoru i obrazovnoj radionici: jednu osnovnu školu (OŠ Krk), dvije srednje

škole (Industrijska škola Sisak, srednja škola iz Italije), dva grupna vodstva (iz Italije i Slovenije), dva pojedinačna vodstva (iz Francuske i Amerike).

Dorđe Mihovilović:

Tijekom 2017. godine Dorđe Mihovilović preuzeo je najveći dio individualnih i manjih grupnih posjeta Spomen-području (do 5 posjetitelja). Uz to vodio je više grupa po muzejskom postavu, spomeničkom prostoru i obrazovnoj radionici: osnovne škole iz Lipovljana i Popovače, srednje škole iz Karlovca, Ljubljane, Italije i Pule, učitelje OŠ Zadobrova iz Ljubljane, televizijsku ekipu RTS-a predvođenu redateljkom Slađanom Zarić, članove Inicijative mladih za ljudska prava iz regiona, studente arhitekture iz Graza, studentke grupe iz Italije i Nizozemske, grupu učitelja iz Ptuja, Društvo izgnancev iz Slovenije, biciklistički klub Pedala laganini iz Karlovca, ratne veterane iz Čakovca, antifašiste iz Trsta, studentsko udruženje iz Bele krajine, sportsko društvo Stupno iz Ptuja, dvije grupe umirovljenika iz Slovenije i grupe turista iz Austrije, Čačka, Beograda i Ajdovščine.

11.4. Ostalo

Javna ustanova Spomen područje Jasenovac već devetu godinu zaredom surađuje s Holocaust Education Trust Ireland na Projektu Šafran u kojemu učenici osnovnih i srednjih škola sade lukovice šafrana u spomen na djecu ubijenu u Holokaustu. U projektu svake godine sudjeluje preko stotinu škola s nekoliko tisuća učenika. U školskoj godini 2017./2018. u Projektu Šafran sudjeluje 120 osnovnih i srednjih škola s ukupno 3749 učenika. Voditeljica Projekta Šafran u Hrvatskoj je Ines Sogonić.

Spomen područje Jasenovac 24. ožujka 2017. godine posjetio je specijalni izaslanik SAD-a za pitanja holokausta g. Thomas Yazgredi. Prilikom posjeta, obišao je Memorijalni muzej i položio je vijenac kod spomenika Cvijet te je imao sastanak s ravnateljem muzeja.

Spomen područje Jasenovac 28. listopada 2017. godine posjetio je predsjednik parlamenta Republike Slovenije g. Milan Brglez. Prilikom posjeta, obišao je Memorijalni muzej i položio je vijenac kod spomenika Cvijet te je imao sastanak s ravnateljem muzeja.

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.1. Objave u tiskanim i elektroničkim medijima

- Izjava za TV Slovenije povodom posjeta Spomen području Jasenovac predsjednika parlamenta Republike Slovenije, g. Milana Brgleza (Ivo Pejaković)
- Snimanje dokumentarnog filma o Diani Budisavljević u produkciji Radio Televizije Srbije (Ivo Pejaković)
- Izjava za Radio Televiziju Srbije povodom reportaže za Dnevnik RTS pod nazivom „Zašto su potomci žrtava nezadovoljni postavom jasenovačkog muzeja“ (Ivo Pejaković)
- Izjava za tjednik Globus u sklopu reportaže „Muzej holokausta u Zagrebu“, broj od 17.11.2017. (Ivo Pejaković)
- Tekst za tjednik Nacional u sklopu članka o preživjelom zatočeniku logora Jasenovac Milku Rifferu „Moj je tata preživio Jasenovac. Opisao je sve zlo ustaškog logora smrti.“, broj od 7.2.2017. (Đorđe Mihovilović, Ivo Pejaković).

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

- Razgovor na Radio Daruvaru povodom otvaranja izložbe „Pošta iz koncentracijskih logora Jasenovac i Stara Gradiška“ u Ekonomskoj i turističkoj školi Daruvar 28. siječnja 2017. (Ines Sogonić)

12.3. Predavanja

- Kustosica Andriana Benčić održala je 8. prosinca 2017. godine nastavu (4 sata sveučilišne nastave) na Odsjeku za sociologiju (Katedra za vojnu sociologiju, kolegij Sociologija vojske i rata, nositelj kolegija: dr. sc. Ozren Žunec, red.prof.) Filozofskog fakulteta u Zagrebu na temu "Holokaust i kako ga se sjećamo?".
- 16. lipnja 2017. na Mrakovici viši kustos Memorijalnog muzeja Jasenovac Đorđe Mihovilović održao je radionicu i predavanje na temu „Proboj iz jasenovačkog logora Ciglana 22. 4. 1945. godine“.
U organizaciji Inicijative mladih za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, Centra za mlade „Kvart“ iz Prijedora i udruge "Optimisti 2004" iz Kozarca održan je osmi po redu regionalni kamp „Kozarac 2017.“.

Kamp okuplja mlade iz cijele Bosne i Hercegovine s ciljem pokretanja dijaloga o teškim temama iz prošlosti, ali i propitivanja načina na koje se sjećamo žrtava i obilježavamo mjesta stradanja. Osim toga, upoznavanje, druženje i povezivanje mladih osoba je značajan aspekt ovog događaja.

Tijekom 2013. i 2014. godine sudionici Kampa posjetili su Spomen-područje Jasenovac u sklopu obilaska memorijala iz Drugog svjetskog rata. Kako organizatori 2015., 2016. i 2017. godine nisu bili u mogućnosti organizirati posjet Jasenovcu, Spomen-područje Jasenovac prihvatilo je njihov poziv za sudjelovanjima u radu Kampa.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Spomen područje Jasenovac u 2017. godini posjetilo je ukupno 12 805 posjetitelja. Od tog broja, ukupno 5 883 posjetitelja bilo je iz Hrvatske, a 6 922 iz stranih država.

Ukupan broj organiziranih grupa koje su posjetile Spomen područje Jasenovac bio je 79. Od tog broja, 19 organiziranih grupa bilo je iz Hrvatske, a 60 grupa iz stranih država. Što se tiče stranih država iz kojih su dolazile organizirane grupe, najviše ih je bilo iz Italije i Slovenije, po 12. Iz SAD-a i Srbije Spomen područje Jasenovac je posjetilo po 7 grupa.

Ukupan broj školskih grupa iz Hrvatske koje su posjetile Spomen područje Jasenovac bio je 9. Od tog broja 4 grupe su bile iz osnovnih škola, a 5 iz srednjih škola. Uz to, Spomen područje Jasenovac posjetilo je 12 školskih grupa iz stranih država, od toga najviše iz Italije, ukupno 6.

TIP POSJETITELJA	STALNI POSTAV	POVREMENE IZLOŽBE	MUZEJSKE IZLOŽBE U DRUGIM SREDINAMA	IZDVOJENE ZBIRKE I LOKALITETI	UKUPNO STALNI POSTAV + IZLOŽBE	EDUKACIJSKI PROGRAMI	MANIFESTACIJE, OTVORENJA, PROMOCIJE, AKCIJE I DRUGI PROGRAMI (navesti koji)	NOĆ MUZEJA	MEĐUNARODNI DAN MUZEJA	UKUPNO	UKUPAN BROJ POSJETITELJA
ODRASLI (pojedinačni posjet)	2,231	0	0	0	2,231	0	0	0	0	0	2,231
KARTA S POPUSTOM POJEDINAČNI POSJET (djeca, mladi, umirovljenici,...)	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0
GRUPE - odrasli (broj osoba)	209	0	0	100	309	0	2,750	0	0	2,750	3,059
GRUPE - predškolski uzrast (broj osoba)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GRUPE - osnovna škola (broj osoba)	82	0	0	0	82	178	0	0	0	178	260
GRUPE - srednja škola(broj osoba)	0			0	0	240	0	0	0	240	240
GRUPE - studenti (broj osoba)	0	0	0	0	0	24	0	0	0	24	24
OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA (broj osoba)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OBITELJSKA ULAZNICA (broj osoba)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
STRANI TURISTI (od ukupnog broja, pojedinačno i grupno)	6,122	0	0	0	6,122	69	800	0	0	869	6,991
BESPLATAN ULAZ (od ukupnog broja)	8,644	0	0	100	8,744	511	3,550	0	0	4,061	12,805
UKUPNO:	8,644	0	0	100	8,744	511	3,550	0	0	4,061	12,805

15. FINANCIJE

15.1. Izvori financiranja

- RH: 98.36%
- lokalna samouprava
- vlastiti prihod: 1.64%
- sponzorstvo
- donacije
- EU fondovi

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

JUSP Jasenovac svake godine organizira komemoraciju u znak sjećanja na žrtve logora Jasenovac. Svečana komemoracija je održana 23. travnja 2017. U prigodnom programu nastupili su dramski umjetnici Branka Cvitković i Boris Svrtan, klarinetist Bruno Philipp te članovi zbora HNK pod ravnanjem dirigenta Luke Vukšića.

Tehnički odjel JUSP Jasenovac zadužen je za održavanje lokaliteta koji se nalaze u sklopu Spomen područja Jasenovac. Tijekom 2017. godine izvršeno je planirano održavanje travnatih površina oko spomenika Cvijet, oko zgrade Memorijalnog muzeja i upravne zgrade te na lokalitetima u Uštici, Mlaci i Staroj Gradišci. Također je izvršena zamjena oštećenih i dotrajalih pružnih pragova na stazi koja spaja spomen-vlak i spomenik Cvijet.